

ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШГА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ КОРХОНАЛАРИНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШ ҲОЛАТИ ТАҲЛИЛИ (СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИДА ФАОЛИЯТ КЎРСАТУВЧИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ КОРХОНАЛАРИ МИСОЛИДА)

Тошқулов Абдукодир Хамидович
иқтисодиёт фанлари доктори, доцент
E-mail: a.toshqulov@edu.uz

Аннотация: Мазку мақолада мамлакатимиз аҳолисини чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабини қондириш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналарини солиққа тортиш жараёнлари атрофлича таҳлил қилинган. Таҳлиллар натижасида чорвачиликнинг барча тармоқлари фаолиятини илмий асосда ташкил этиш бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Аннотация: чорвачилик маҳсулотлари, қишлоқ хўжалиги, солиққа тортиш, ихтисослашган корхоналар.

Кириш

Мамлакатимизда чорвачилик тармоғини жадал ривожлантириш аҳолини арзон ва сифатли гўшт, сут ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, айниқса, қишлоқ жойларда фаолият кўрсатувчи фуқароларнинг бандлигини ошириш ва даромадларини кўпайтиришда муҳим аҳамият касб этади.

Ўсиб келаётган мамлакатимиз аҳолисини чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабини қондириш, ички истеъмол бозорларда гўшт, сут, тухум, асал ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш ҳамда уларнинг нархлари барқарорлигини доимий таъминлаш энг муҳим устувор вазифалардан бири ҳисобланади.

Мамлакатимизда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари улушининг 44 фоизи чорвачилик тармоқлари маҳсулотлари ҳисобига тўғри келиши кузатилмоқда.

Бугунги кунда республикаимиз чорвачилигида қорамолчилик муҳим ўринни эгаллайди. Айнан шу тармоқдан ишлаб чиқарилаётган гўшт ва сутнинг асосий улуши етиштирилади. Шу туфайли ҳам бу тармоқни илмий асосда ривожлантириш, урчитилаётган қорамол зотларининг маҳсулдорлик, насл, наслдорлик, технологик хусусиятларини такомиллаштириш, уларнинг янги сермахсул йўналишларини, оилаларини, типларини, подаларини яратиш муҳим вазифалардандир.

Бундай муҳим вазифани амалга оширишда наслчилик подалари тармоғини кенгайтириш, сунъий қочиришни кенг қўллаш, подаларда танлаш ва жуфтлаш ишларини мақсадли олиб бориш, сермахсул сигирларнинг селекция подаларини яратиш, соф зотли урчитилдан кенг фойдаланиш, жаҳон генофондига хос қариндош зотларнинг наслдор буқалари уруғидан фойдаланиш, озуқа базасини мустаҳкамлаш, молларни тўла қийматли озиқлантиришни таъминлаш муҳим аҳамият касб этади.

Бу эса фермер ва деҳқон хўжаликларига қорамолларнинг маҳсулдорлик хусусиятларини яхшилаш, уларни тўла қийматли озиқлантириш, асраш шароитларини яхшилаш, наслдорлик хусусиятларидан унумли фойдаланиш, йилига ҳар бир бош сигирдан бир бошдан бузоқ олиш, сунъий уруғлантириш усулидан кенг фойдаланиш, бузоқларни мақсадга мувофиқ ўстиришни ташкил этиш ва қорамол зотларининг маҳсулдорлик салоҳиятидан тўлиқ фойдаланишни тақозо этади.

Таҳлиллар

Халқимизнинг чорвачиликни ривожлантириш борасидаги тадбиркорлик ташаббусларини доимий равишда қўллаб-қувватлаш, ушбу тармоқда илмий ёндашувларни амалга ошириш ва тадқиқотлар олиб бориш ҳамда бу борада илғор замонавий технологиялардан фойдаланиш, экспортбоп чорва маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва қайта ишлашни рағбатлантириш, натижада аҳоли фаровонлигини юксалтириш ва даромадларини кўпайтириш аҳамиятли масалалардан ҳисобланади.

Чорвачилик тармоғини жадал ривожлантириш, замонавий ва инновацион услубларни жорий этиш, маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва турларини кенгайтириш, шунингдек, аҳолини маҳаллий шароитда ишлаб чиқарилган сифатли ва арзон чорва маҳсулотлари билан ўзлаштираш таъминлаш ҳамда чорвачиликка ихтисослашган корхоналарни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ҳам бугунги кунда муҳимдир.

Мамлакатимизда чорвачилик маҳсулотларини етиштириш самарадорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 январда алоҳида қарори¹ қабул қилинган.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 3 мартдаги “Чорвачилик тармоқларини давлат томонидан янада қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5017-сонли қарори қабул қилиниб, республикасида ички истеъмол бозорида гўшт, сут, тухум ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари билан барқарор таъминлаш, чорвачилик, паррандачилик ва балиқчилик озуқа базасини кенгайтириш, ички ва ташқи бозорларда рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш бўйича илмий асосланган усуллар ва интенсив технологияларни кенг жорий этиш белгилаб олинди.

Мазкур қарор билан 2021 йил 1 январдан бошлаб 2024 йил 1 январга қадар наслчилик субъектлари учун уларнинг асосий фаолият тури бўйича фойда солиғи (тижорат банкларида жойлаштирилган маблағлардан олинган фоизлардан ташқари), мол-мулк солиғи, ер солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкаси 50 фоиз миқдорига қўлланилиши белгиланди.

Шунингдек, тадбиркорлик субъектлари томонидан келтирилган товарлар Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кирилганда уларни олиб киришда ҳисобланган қўшилган қиймат солиғини тўлаш муддати 180 кунга узайтирилади, тўланган қўшилган қиймат солиғининг ҳисобот даври якунидаги салбий фарқ суммаси солиқ тўловчининг аризасига асосан тезлаштирилган тартибда 20 кундан кечиктирмасдан қоплаб берилади.

Бундан ташқари ушбу қарорга мувофиқ 2021 йил 1 июндан бошлаб қўшилган қиймат солиғи тўловчиси бўлган чорвачилик хўжаликларига — ўз хўжаликларида

1 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 январдаги “Чорвачилик тармоғини давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4576-сон қарори

етиштирилиб, гўшт учун реализация қилинган йирик ва майда шоҳли қорамоллар тирик вазнининг ҳар бир килограмми учун 2 000 сўм ҳамда сутининг ҳар бир литри учун 200 сўм, паррандачилик хўжаликларига — ўз хўжаликларида етиштирилиб, реализация қилинган тухумнинг ҳар бир донаси учун 50 сўм ҳамда парранда гўштининг ҳар бир килограмми учун 1 000 сўм. балиқчилик хўжаликларига — интенсив усулда етиштирилган совуқ сув балиқлари (лосос, форель ва осётр)нинг ҳар бир килограмми учун 3 000 сўм, қолган турдаги балиқлар учун 1 000 сўм миқдоридан республика бюджетидан субсидия ажратилади.

Чорвачилик соҳасини жадал ривожлантиришда чорва молларини озиклантирувчи яйловлар ҳам муҳим ўрин тутди. Яйловлардан янада самарали фойдаланишни ташкил этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 августдаги 689-сонли қарори² қабул қилиниб, ушбу қарорга асосан яйловларда чорва молларини фойдаланиш нормалари ҳамда яйловлар алмашилишини таъминлаш ва юритиш тартиби белгилаб берилган (1-жадвал).

Ҳар бир майдонда бир марталик ўтлатиш навбатдаги ўтлатиш участкасига бўлиш орқали амалга оширилади.

Энди Сурхондарё вилоятида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналари ва улар томонидан тўланган солиқлар миқдорини ҳудудлар кесимида қуйидаги 2-жадвал маълумотлари орқали таҳлил қилишни лозим топдик.

1-жадвал маълумотларидан кўриш мумкинки, Сурхондарё вилоятида фаолият олиб боровчи чорвачиликка ихтисослашган корхоналар сони традицион равишда ортиб борган, яъни 2015 йилда 596 тани, 2016 йилда 672 тани, 2017 йилда 800 тани, 2017 йилда 866 тани ва 2019 йилда эса 964 тани ташкил қилган. Корхоналар сони ортиши билан бир қаторда улар томонидан тўланган солиқлар миқдори ҳам сезиларли даражада кўпайиб борган. Ушбу ҳолат, албатта, ижобийдир.

Сурхондарё вилоятидаги туманлар кесимида чорвачилик бўйича қишлоқ хўжалиги корхоналари сони бўйича энг юқори кўрсаткич Бойсун туманига тўғри келади. Бунини туманнинг асосий ер майдонлари суғорилмайдиган яйлов ва пичанзор ерларга тўғри келиши билан изоҳлаш мумкин. Вилоят бўйича чорвачиликка ихтисослашган корхоналарнинг умумий сонига нисбатан Бойсун тумани ўртача 20 фоизни ташкил этмоқда. Таҳлилий даврда Бандихон тумани фаолият кўрсатмаганлиги туфайли кўрсаткичлар келтирилмаган.

Ҳар бир корхона миқёсида тўланган солиқлар миқдорини таҳлил қилинганда, 2015 йилда ҳар бир корхонага ўртача 4,2 млн. сўмдан, 2016 йилда 4,0 млн. сўмдан, 2019 йилда эса 5,3 млн. сўмдан тўғри келмоқда. Ушбу кўрсаткич туманлар кесимида энг паст кўрсаткич Сарийосиё туманига тўғри келган. 2015 йилда ҳар бир корхонадан ўртача 0,8 млн. сўм миқдоридан, 2019 йилда ўртача 2,6 млн. сўм миқдоридан солиқ ундирилган. Энг юқори кўрсаткич эса Ангор туманига тўғри келмоқда, яъни 2015 йилда ҳар бир корхонадан ўртача 17,0 млн. сўм миқдоридан, 2019 йилда ўртача 18,6 млн. сўм миқдоридан солиқ ундирилган. Ушбу ҳолат ерларнинг меъёрий миқдори Сарийосиё туманида жуда паст, Ангор туманида эса жуда юқори эканлигидан далолат беради.

² Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 августдаги “Яйловларда чорва молларини ўтлатишда энг кўп йўл қўйилмайдиган фойдаланиш нормаларини белгилаш, яйловлар алмашилишини таъминлаш ва юритиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 689-сон қарори.

1-жадвал

Сурхондарё вилоятида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналари ва улар томонидан тўланган солиқлар миқдорининг ҳудудлар кесимида таҳлили³

№	Ҳудудлар номи	2015 йил		2016 йил		2017 йил		2018 йил		2019 йил	
		Корхона сони	Солиқ миқдори (млн. сўм)	Корхона сони	Солиқ миқдори (млн. сўм)	Корхона сони	Солиқ миқдори (млн. сўм)	Корхона сони	Солиқ миқдори (млн. сўм)	Корхона сони	Солиқ миқдори (млн. сўм)
1	Термиз шаҳар	1	1,0	1	2,2	1	1,2	4	5,9	3	5,4
2	Ангор тумани	7	118,7	9	130,6	10	129,5	15	210,7	17	316,0
3	Олтинсой тумани	13	95,0	15	112,5	18	124,4	21	127,7	23	238,8
4	Бойсун тумани	141	340,9	151	486,6	187	605,7	188	679,3	192	806,8
5	Музработ тумани	10	113,7	12	151,8	15	136,6	16	122,7	18	126,5
6	Денов тумани	66	372,6	72	413,2	80	371,9	86	397,5	96	438,2
7	Жарқўрғон тумани	27	350,5	30	370,8	31	333,7	33	367,0	34	534,0
8	Қумқўрғон тумани	19	207,9	24	205,6	50	284,9	52	267,9	55	322,2
9	Сариосиё тумани	90	69,8	97	91,2	111	349,2	124	339,3	138	362,9
10	Термиз туман	21	193,1	25	180,6	30	274,2	31	339,4	37	380,9
11	Қизириқ тумани	38	148,4	41	141,4	57	257,7	75	446,2	115	699,8
12	Шеробод тумани	66	159,8	77	134,7	82	229,6	87	263,7	95	313,6
13	Шўрчи тумани	63	225,8	70	165,6	75	227,4	79	261,9	81	305,2
14	Узун тумани	34	94,2	48	76,1	53	175,6	55	220,4	60	242,7
15	Бандихон тумани	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0	0,0
	Жами	596	2491,6	672	2663,0	800	3501,6	866	4049,6	964	5093,0

3 Сурхондарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан мустақил тайёрланган.

Тадқиқотимиз давомида сўнгги беш йилда Сурхондарё вилоятида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналари ва улар томонидан тўланган солиқлар миқдорини таҳлил қилдик (1-расм).

1-расм. Сурхондарё вилоятида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналари ва улар томонидан тўланган солиқлар миқдори⁴(млн. сўм).

1-расм маълумотларига кўра сўнгги йилларда Сурхондарё вилоятида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалиги корхоналари сони ортиб борганлигини кўрсатмоқда. Мазкур ҳолатга тўғри муносиб равишда корхоналар томонидан тўланган солиқлар миқдори ортиб бориш тенденцияси кузатилган. Яъни тўланган солиқлар миқдори 2015 йилда 2491,6 млн. сўмни ташкил этган бўлса, 2019 йил якунарига кўра 5093,0 млн. сўмни ташкил этиб, 2015 йилдагиги нисбатан 2 баробар кўпайган. Ҳар бир солиқ тўловчи кесимидаги таҳлилга кўра, 2015 йилда битта солиқ тўловчига ўртача 4,2 млн. сўм миқдорида солиқ тўғри келган бўлса, бу кўрсаткич 2016 йилда 4 млн. сўмни, 2017 йилда 4,4 млн. сўмни, 2018 йилда 4,7 млн. сўмни, 2019 йилда 5,3 млн. сўмни ташкил этмоқда. Олдинги йилларга нисбатан 2019 йилда солиқ тўловчилар сони ортиши билан бирга улар томонидан тўланган солиқлар ҳам ортиб борганлигини кўришимиз мумкин.

1-жавал кўрсаткичларининг таҳлили чорвачилик фаолияти билан шуғулланувчи «Boysun chorvasi» фермер хўжалигининг ер майдони 2019 йилда кўп тармоқли фермер хўжалиги таркибига ўтганлиги сабабли деярли икки баробарга кескин кўпайганлигини кўрсатмоқда. Ушбу корхонанинг фойдаланишидаги ер майдони кенгайиши билан бирга тўланган солиқ миқдори ҳам муносиб равишда ортиб борганлигини ижобий баҳолаш мумкин.

⁴ Сурхондарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан мустақил тайёрланган.

Корхоналар томонидан 2015 йил ва 2016 йилларда тўланган солиқлар миқдорига эътибор қаратиш лозим, сабаби ягона ер солиғининг ставкаси 2015 йилда 6 фоизни ташкил этган бўлса, 2016 йилда кескин камайтирилиб 0,95 фоизлик ставка белгиланган. Ушбу ўзгариш айрим корхоналар учун жиддий таъсир кўрсатган бўлса, айримларига деярли таъсир қилмаган.

2-жадвал

Чорвачилик фаолияти билан шуғулланувчи қишлоқ хўжалиги корхоналарини солиққа тортиш билан боғлиқ кўрсаткичлар таҳлили⁵

№	Корхона номи	Кўрсаткичлар	2015 йил	2016 йил	2017 йил	2018 йил	2019 йил
1.	«Boysun chorvasi» ф/х (Бойсун тумани)	Ер майдони (га)	102,6	108,3	108,3	108,3	193,3
		Ернинг меъёрий қиймати (минг сўм)	4214,7	193773,1	193773,1	165329,9	649868,3
		Тўланган солиғи (минг сўм)	252,8	1840,8	1840,8	1570,6	4786,0
		Ишчилар сони (нафар)	2	1	1	1	1
2.	«Қадр-қаноат» ф/х (Шўрчи тумани)	Ер майдони (га)	920,1	706,6	697,1	702,1	702,1
		Ернинг меъёрий қиймати (минг сўм)	20994,8	154663,6	44195,1	75178,1	75178,1
		Тўланган солиғи (минг сўм)	1259,6	1469,3	419,8	714,1	714,1
		Ишчилар сони (нафар)	2	2	4	2	2
3.	«Мансуров Абул Файз» ф/х (Қизириқ тумани)	Ер майдони (га)	591,7	591,7	591,7	591,7	591,7
		Ернинг меъёрий қиймати (минг сўм)	10777,3	71771,1	44816,7	44816,7	44816,7
		Тўланган солиғи (минг сўм)	646,6	681,8	425,8	425,8	428,5
		Ишчилар сони (нафар)	2	2	2	2	2
4.	«Холиқ-Азим» ф/х (Денов тумани)	Ер майдони (га)	696,3	661,2	660,9	661,2	656,6
		Ернинг меъёрий қиймати (минг сўм)	137333,1	946718,4	940705,2	642068,7	857990,3
		Тўланган солиғи (минг сўм)	8239,9	8993,8	8936,6	6099,6	8150,9
		Ишчилар сони (нафар)	1	1	1	1	1

Жумладан, «Boysun chorvasi» фермер хўжалигининг ер майдони 2015 ва 2016 йилда деярли ўзгармаган, лекин тўланган солиғи миқдори кескин равишда ортиб кетган, яъни 2015 йилда 252,8 минг сўмни ташкил қилган бўлса, 2016 йилда 1840,8 минг сўмни ташкил қилиб, ўртача 7,5 баробарга кўпайган. Бошқа корхоналарда ушбу кўрсаткич деярли фарқ қилмайди.

⁵ Сурхондарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан мустақил тайёрланган.

Чорвачиликка ихтисослашган «Мансуров Абул Файз» фермер хўжалигининг фойдаланишдаги ер майдони сўнгги беш йилда умуман ўзгармаган. Тўланган солиқ миқдори 2016 йилда 2015 йилга нибатан ортиб, кейинчалик камайиш кўрсаткичига эга. Ушбу ҳолатни ернинг меъёрий қийматидаги ўзгариш билан изоҳлаш мумкин.

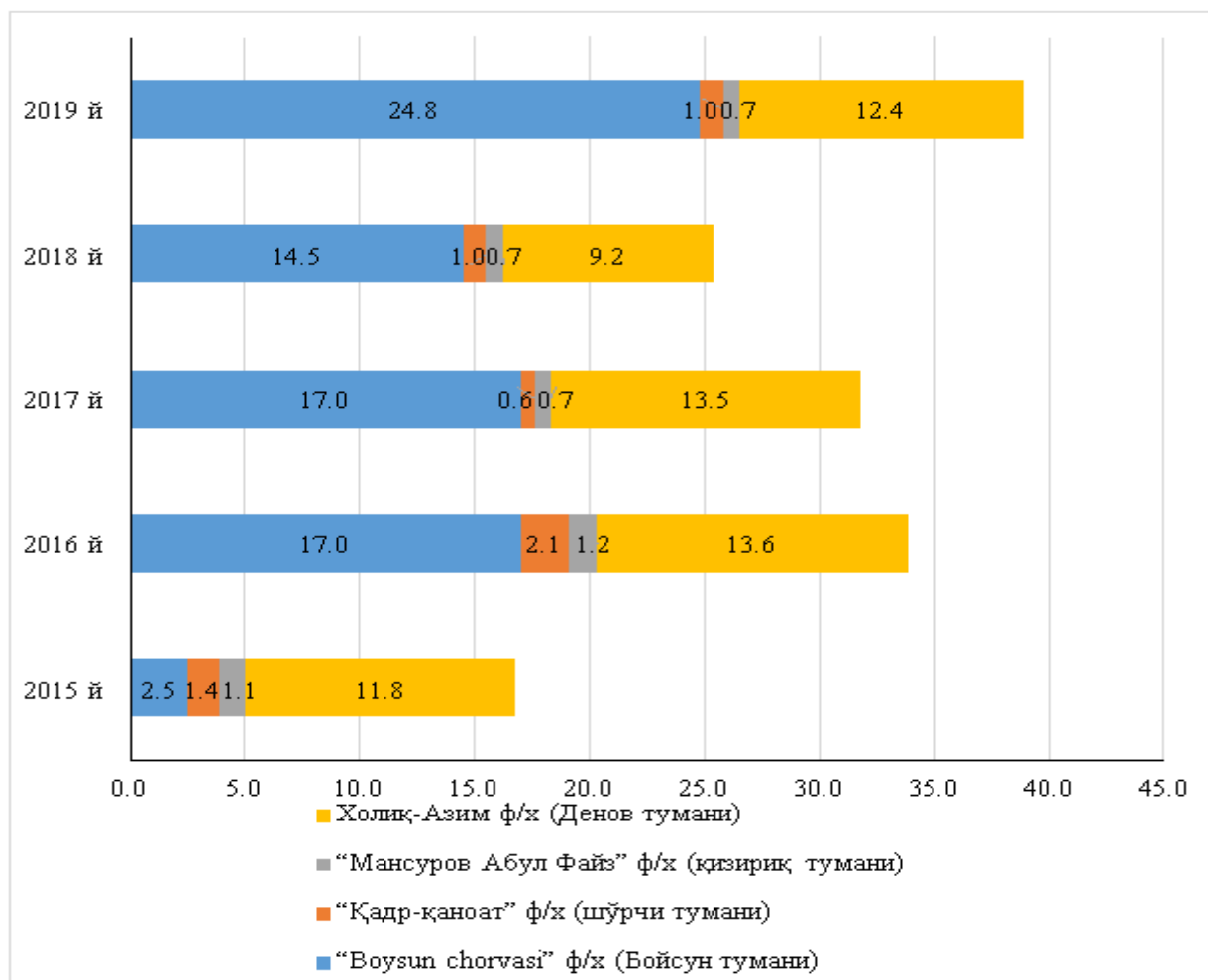
Таҳлил қилинаётган чорвачиликка ихтисослашган корхоналарда ишловчи ходимлар таркибига эътибор қаратадиган бўлсак, солиқ идораларига тақдим этилган ҳисоботларида кўрсатилган ишчилар сонини улар фойдаланаётган ер майдонига умуман мутаносиб эмас. Жумладан, «Boysun chorvasi» фермер хўжалигида 193,3 гектар майдонга бир нафар, «Қадр-қаноат» фермер хўжалигида 702,3 гектар майдонга икки нафар, «Холиқ-Азим» фермер хўжалигида 656,6 гектар майдонга бир нафар ишчи тўғри келмоқда. Ушбу ҳолатни деярли барча қишлоқ хўжалиги корхоналарида ходимлар сонини яшириб, ҳақиқатда бюджетга кам даромад солиғи ўтказиб бермоқда. Чунки қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари ишчиларни шартнома асосида ишга қабул қилмай, балки кунлик ишлатиши ва ишчилар қўлига «конверт» асосида иш ҳақи тўлаш ҳоллари мавжуд. Бу эса натижада қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари томонидан ўз ишчиларига энг кам иш ҳақи миқдорида маош ҳисоблаш ва ундан келиб чиққан ҳолда солиқ ҳисоблашга олиб келмоқда.

Шуларни ҳисобга олган ҳолда, қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчиларини ташкил этишда уларнинг фойдаланишидаги ер майдони ўлчамига қараб ишловчилар сонини белгилаш мақсадга мувофиқ. Натижада, бир томондан қишлоқ аҳолиси асосий иш жойига эга бўлади, иккинчи томондан даромадларни декларациялаш ҳамда ижтимоий солиқ объекти ошиши натижасида ушбу тўлов бўйича бюджетга тушум ортади.

3-жадвал маълумотларига таяниб, чорвачилик фаолияти билан шуғулланувчи корхоналар томонидан тўланган ягона ер солиғининг ҳар бир гектарга нисбатан улуши ўрганилганда қуйидаги кўриниш ҳосил бўлади (2-расм).

2-расм маълумотларига кўра, Сурхондарё вилоятининг ҳар хил туманларида фаолият кўрсатувчи чорвачилик билан шуғулланадиган қишлоқ хўжалиги корхоналарининг эгалигидаги ҳар бир гектар ер майдони учун тўланган ягона ер солиғининг улуши бир-биридан кескин фарқли кўрсаткичга эга. Ушбу ҳолатни ерларнинг меъёрий қиймати ўзгарувчан баҳоланганлиги билан изоҳлаш мумкин. Жумладан, «Boysun chorvasi» фермер хўжалигининг кўрсаткичлари бошқаларига нисбатан юқори улушга эга, яъни 2015 йилда бир гектар ер учун 2,5 млн. сўм солиқ тўланган бўлса кейинги йилларда кескин равишда ошиб, 2019 йилда бу кўрсаткич 10 баробар кўпни ташкил қилмоқда. Қизириқ туманидаги «Мансуров Абул Файз» фермер хўжалиги ва Шўрчи туманидаги «Қадр-қаноат» фермер хўжалигининг кўрсаткичлари бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналарига нисбатан жуда паст. Фойдаланилган бир гектар ер майдони учун 0,7-1,0 млн. сўм атрофида ягона ер солиғи тўлаган.

Денов туманидаги ҳолатни бошқа корхоналарга нисбатан ижобий деб баҳолаш мумкин. Ушбу ҳудудда ягона ер солиғининг ундирилиш кўрсаткичи йиллар давомида катта ўзгаришларга сабаб бўлмаган ва жуда кичик суммани ташкил этмайди.

2-расм. Сурхондарё вилоятида чорвачилик корхоналарининг эгалигидаги ер майдони ва уларнинг ҳар бир гектари учун ундирилган солиқлар улушиб

Мазкур ҳолатларни ҳар бир туманда яйловлар учун ажратилган ер майдонларининг меъёрий қийматлари ҳар хил, яъни аниқ бир механизм ёки тартиб асосида адолатли белгиланмаганлигидан далолат беради.

Таклифлар

Юқоридаги тадқиқ этилган таҳлилларнинг амалга оширилиши натижасида, фикримизча, қуйидаги масалаларга эътибор қаратиш ўзининг ижобий натижасини беради:

- чорвачиликка ихтисослашган қишлоқ хўжалиги корхоналарини солиққа тортишнинг адолатлилиқ принципига амал қилган ҳолда ерларнинг меъёрий миқдорини аниқ бир механизм асосида ҳисоблаш мақсадга мувофиқ;
- чорвачилик соҳасида давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлаш саноати корхоналари ҳамда чорвачилик фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлик субъектларининг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш;
- чорвачиликнинг барча тармоқлари ва наслчилиқ соҳасини ривожлантириш билан боғлиқ масалаларни мунтазам равишда муҳокама қилиб бориш ҳамда бу

6 Сурхондарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан мустақил тайёрланган.

борадаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишга қаратилган чора-тадбирларни белгилаш;

– чорвачилик соҳасида давлат ва хўжалик бошқаруви ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари раҳбарларининг чорвачилик тармоқларини барқарор ривожлантириш бўйича белгиланган вазифалар ижроси тўғрисидаги ҳисоботларини ҳамда чорвачилик бўйича инвестиция лойиҳаларининг амалга оширилиши юзасидан ахборотларини мунтазам тинглаш;

– чорвачилик хўжаликларига ажратилган ер майдонларидан самарали фойдаланиш ҳолати таҳлил қилинишини ташкил этиш ҳамда чорва бош сонидан келиб чиқиб, мутаносиб равишда экин ерлари ажратилишини назорат қилиш;

– чорвачиликнинг барча тармоқлари фаолиятини илмий асосда ташкил этиш, илмий-тадқиқот натижалари ва инновацион ишланмаларни маҳсулот ишлаб чиқариш ва наслчилик-селекция амалиётига жорий этиш ишларини йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Мирзиёев Ш.М. «Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз» – Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2017. – 592 б.

2. Мирзиёев Ш.М. «Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз» – Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2017. – 488 б.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 10 октябрдаги «Қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари учун ягона ер солиғини жорий этиш тўғрисида»ги фармони.

4. Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 30 декабрдаги «Солиқ маъмуриятчилиги такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги ЎРҚ-455-сонли қонуни.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 10 январдаги «Иқтисодий ривожланиш соҳасида давлат сиёсатини амалга ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ПФ-5621-сон фармони.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 июлдаги «Солиқ ва божхона имтиёзлари берилишини янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида» ПФ-5755-сон фармони.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 3 мартдаги «Чорвачилик тармоқларини давлат томонидан янада қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-5017-сонли қарори.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасининг «2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида»ги қонуни ижросини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида» ПҚ-4555-сон қарори. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.01.2020 й., 07/20/4555/4257-сон.

9. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг 2008-2020 йиллардаги маълумотлари.